

(א) נכרסת לה: פסחים מזר. (ב) עירובין עה: אהלות פט"ו מ"ג. (ג) מוספתא דאהלות פט"ו ה"ה עירובין עט. (ד) לקמן ח.

גליון הש"ם

תוס' ד"ה והוצין וכו' מצטרף בחדר סבך כשר. ע"י לקמן דף ט ע"ב תוס' ד"ה הא קא מנערף:

מוסף רש"י

בית. שטומאה מת בזכות ומילאהו עפר או זרורות וביטלו מבוטל והו טומאה רגועה שאין לה אהל לעמיה וזקעת ועולה עד לרקיע והמאהיל על הג טמא וכל טומאה שאין לה אהל טמא צוקעת ועולה עד הרקיע ועולה עד צרכים פקד מן שמים (שד"ח שם). לא ביטלו טמא עד הרקיע כדעמר בבכיות פקד מן שמים (שד"ח שם). לא ביטלו זרורות וביטלו היוין רגועה וצוקעת אצל לא ביטלו היו כמאן דפינייה ויש לה חלל: **תנן ואין עמיד לפנותו** הרי **אחבן** בין אכריות לזרורות היינו עפר וקאמר ת"ק דלרף ביטול וא"ל ר' יוסי תנן אס ידוע שאינו עמיד לפנותו הרי הוא בטל מאליו וזרורות אפי' סתמא דלא ידיע אי עמיד לפנותו או לא מסתמא בטל א"כ ידוע דעמיד לפנותו דההיא הוי כסתם תנן ולא ביטלי. אלמא דתנן וביטלו עפר וביטלו כולוהו מרדו דביטל תנן סתם ועפר ועמיד לפנותו דכולי עלמא לא ביטל תנן ואין עמיד לפנותו ועפר כיוצא בו או אפי' עפר סתם מחלוקת דלרבי יוסי ביטל: והוינן. של סבך ראשיהן התלוין: **אס נלפת**. של אותם הוינן מרובה מחמתם אי הוי שקלת ליה לסבך העלוין: **כשרה**. דמנינן עשרים מהן ולמטה: **כשר אביי למימר**. דכי היכי דנגזבה לא ממעטי להכשיר היכא שחמתן מרובה מנללתן בנמוכה נמי לא ממעטי לפסול ואס חמתן מרובה מנללתן כשרה: **דופן האמצעי**.

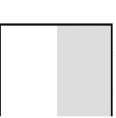
רבינו חננאל

אע"ג דביטלן לא הוי מיטוט, בטלה דעתו אצל כל אדם שאין אדם נוהג בבקום עפר ואבנים, כרים וכסתות. תנן וביטלו הוי מיטוט וכל שכן עפר וביטלו, כגון שהסכים אינן מבוטלים. ותני עלה, ר' יוסי אומר תנן ואין עתיד לפנותו, הרי הוא כעפר סתם וביטלו. עפר ועתיד לפנותו, הרי הוא כסתם תנן ולא ביטלו. ש"מ תנן ואין עתיד לפנותו לתנא דידן לא בטל, לר' יוסי בטל, וכן עפר סתם לר' יוסי בטל, לתנא דידן דקתי צרורות

ואע"ג דביטלינהו. לכל שצעה בטלה דעתו אצל כל אדם ואין ביטולו: **תנן וביטלו**. בפיו לשצעה: **תנן ואין עמיד לפנותו**. ולא ינטרך לפנותו כל ימי החג ומיהו לא בטלו ממש בפיו: **או עפר**. נתן בו סתם ואין ידוע אס עמיד לפנותו אס לאו: **מחלוקת ר' יוסי**.

ואע"ג דבטלינהו [לכולהו] משום ^(א)דבטלה דעתו אצל כל אדם ^(ב)תנן ובטלו הוי מיטוט וכל שכן עפר ובטלו תנן ואין עתיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת ר' יוסי ורבנן דתנן ^(ג)בית בִּשְׂמִילָאָהוּ תנן או צרורות וביטלו מבוטל ביטלו אין לא ביטלו לא ותני עלה ^(ד)רבי יוסי אומר תנן ואין עתיד לפנותו הרי הוא כעפר סתם ובטל עפר ועתיד לפנותו הרי הוא כסתם תנן ולא בטיל יהיתה גבוהה מעשרים אמה והוצין יורדין בתוך כ' אמה אם צלתם מרובה מחמתם כשרה ואם לאו פסולה היתה גבוהה י' טפחים והוצין יורדין לתוך י' סבר אבבי למימר אם חמתם מרובה מצלתם כשירה **א"ל רבא יהא דירה סרוחה היא ואין אדם דר בדירה סרוחה יהיתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי על פני כולה ויש בה הכשר סוכה כשרה וימן הצד אם יש משפת איצטבא לכותל ד"א פסולה פחות מארבע אמות כשרה מאי קא משמע לן דאמרינן דופן עקומה תנינא ^(ה)בית שנפחת וסיבך על גביו אם יש מן הכותל לסיבך ד"א פסולה הא פחות מכאן כשרה מהו דתימא התם הוא דחויא לדופן אבל הכא דלא חויא לדופן אימא לא קמ"ל יהיתה גבוהה מכ' אמה ובנה איצטבא באמצעיתה אם יש משפת איצטבא ולדופן ארבע אמות לכל רוח ורוח פסולה פחות מארבע אמות כשרה מאי קא משמע לן דאמרינן דופן עקומה היינו הך מהו דתימא דופן עקומה מרוח אחת אמרינן אבל כל רוח ורוח לא קא משמע לן יהיתה פחותה מ' טפחים וחקק בה כדי להשלימה לעשרה אם יש משפת חקק ולכותל ג' טפחים פסולה פחות**

איצטבא בלמנע

דסתם סוכה בת שלשה דפנות כי מתנימין והרציעת היא כולה פתח: **על פני כולה**. שמגיעין צ' ראשי האיצטבא לצ' דפנות הנלדנין ואיצטבא הוא צינן אצנים וטיט אס יש בה באיצטבא שיעור הכשר סוכה קטנה שצעה טפחים ומשהו דהיינו ראשו ורובו ושללמנו: **כשרה**. כל הסוכה שיש לה ג' דפנות והאי הכשר סוכה אפי' מן האיצטבא והאלה דמנינן חללה מראש האיצטבא ומעלה ונמנא דופן אמצעי כולו כשר ודפנות הנלדים ברחב האיצטבא הוכשרו בה הרי כאן סוכה קטנה כשרה ואמרינן לקמן (דף יט). פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה ומפרשין ליה אס יש הכשר סוכה ביחד ועוד יש בצוקה משס והאלה פסל היינו סבך שאין לו הכשר דפנות נידון כסוכה הלכך כל הסוכה כמות שהיא גדולה כשרה: **מן הכד**. כגון אס בנה האיצטבא על פני אחד מדופני הנלדים: **אס יש משפת איצטבא ולכוסל**. השני שהרחיק ממנו ד' אמות: **פסולה**. דלא הוכשרו באיצטבא זו אלא שתי דפנות אותו שסמוך לה מן הכד והאמצעי שראש האיצטבא מגיע לו: **פחות מר' אמום כשרה**. שאף הוא הוכשר על ידה דקי"ל (לקמן דף יא:) הלכה למשה מסיני דמכשרי סוכה על ידי עקימת דופן עד ארבע אמות חסר משהו ורואין סבך העלוין המחוצר לדופן הרחוק כליו הוא מן הדופן עצמו ועקום עד כנגד שפת האיצטבא. וכאן מודדין את גובהן משפת האיצטבא ולמעלה ואף על פי שמתחמיו נמשך כלפי חוץ הואיל וראשו אינו כלה ע"כ זהו גובה חללה והרי נתמעט חללה מתחתיו: **צים שנפחת**. גגו וגגין שלהם חלקים הן ושוין ולא משופעים ונפחת הגג בצלמנעו: **ופיכך**. בסבך כשר על פי הפחת ונמנא סבך הכשר מופלג מן הדפנות לכל דד: **פחות מארבע אמות כשרה**. שדופני הבית נעשין לה דפנות והתקרה פסולה המפסקת צינתיים רואין אותה כלילי היא מן הדופן ונעקס הדופן עד כאן ואין כאן סבך פסול אלא דופן ומחוצר לסבך כשר: **הסס הוא**. דלמר דופן עקומה משום דדופן דידה חזי לדופן דלינו גבוה מכשיעור ואין צריך לעקמו אלא כדי לקרבו לסבך: **אצל הכא דלא חזי לדופן**. ועקימותו משום דליתחזי למיהוי דופן הוא לא אמר קא משמע לן: **וחקק בה**. גומא בצלמנע: **כדי להשלימה לעשרה**. כנגד הגומא ובאותה גומא הכשר סוכה באורך ורוחב: פחות

סוכה פרק ראשון סוכה

ד.

כד א מיי' פ"ד מהל' סוכה הל' יג טו"ע:
אז"ח סי' תל"ג ס"ד:
בה ב מיי' שס וסמג עשין ס"צ וטו"ע:
שס ומיי' פכ"ד מהל' טומאת מת הלכה ג:

בו ג מיי' פ"ד מהלכות סוכה הלכה יג וסמג וטו"ע:
שס סע"ף ג:
בו ד מיי' פ"ה שס הלכה ג טו"ע:
שס סע"ף ט:

בח ה מיי' פ"ד שס הלכה יד טו"ע:
שס סע"ף ה:

כז ו מיי' שס טו"ע:
שס סע"ף ו:

ז ז מיי' שס טו"ע:
שס סע"ף ז:

לא ח מיי' שס הלכה טו טו"ע:
שס סע"ף י:

‏

רבינו חננאל (המשיך) וביטלן, מכלל דסתמא לא בטלי, היתה גבוהה מכ' אמה והוצין יורדין לתוך כ' רואין אם צילתן של הוצין הללו מרובין מחמתן, כשרה, דחשבין אלו ההוצין הן הן הסבך. היתה גבוהה עשרה טפחים והוצין יורדין לתוך עשרה טפחים, (ב) דחה רבא דברי אבבי ואמר דירה סרוחה היא ופסולה. היתה גבוהה מעשרים [אמהן] ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי על פני כל הסוכה, ויש בזה האיצטבא ד' טפחים שהן הכשר סוכה קטנה כשרה. בנה זו האיצטבא מן הצד, אם יש משפת איצטבא, ולכותל ד' אמות פסולה, פחות מיכן כשרה. מאי קמ"ל דופן עקומה, תנינא בית שנפחת וסיבך על גביו אם יש בין כותל לסיבך ד' אמות פסולה. ודחינן שאני התם משום דברוכייה דופן מעליא ובנה בתוכה באמצעיתה היא, אבל הכא שזה הדופן וזו הסוכה דופן פסולה היא אימא לא, קמ"ל. היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בתוכה באמצעיתה האיצטבא, אם יש משפת האיצטבא ולכותלי הסוכה ד' אמות ריח לכל רוח פסולה, פחות מד' אמות כשרה. ואתא לאשמעינן דמכשירין דופן עקומה ואפילו מכל רוח. היתה פחותה מ' וחקק בתוכה להשלימה לי' טפחים, אם יש משפת חקק ולכותל ג' טפחים [פסולה],

(א) נראה דחסר בדברי רבינו וז"ל וסבר אביי למימר דאס חמתם מרובה מנללתם כשרה ודחה רבא וכו'.

ואע"ג דבטלינהו במלַה דעתו אצל בל אדם. לא דמי ללרנקי דפ' חלון (עירובין דף עט). דליכא למאן דלמר דאפילו לרנקי מבטל איניש: **בִּית שְׂמִילָאָהוּ תנן או צרורות וביטלו במלַ**. כך היא הגירסא בכל הספרים כאן ובפרק חלון (שם דף עח:) דמיייתי לה אמתניתין דחריץ שבין שתי חלירות מלא קש או תנן מערצין שנים ואין מערצין אחד מלא עפר או מלא זרורות מערצין אחד ואין מערצין שנים והיא משנה במסקת אהלות פט"ו ולא כתב שם תנן אלא עפר או זרורות ומשום דמיייתי לה הכא ובעירובין אכתבן טעו להגיה הספרים תנן במקום עפר ולא גרסינן נמי במסקת אהלות וביטלו בטל אלא טומאה צוקעת ועולה טומאה צוקעת ויורדת והיא היא דהא בזה תליא אלא שדךך הש"ס לקצר משניות של סדר טהרות כשמציאם ואין [לומר] דהך דמיייתי [הכאן] צרייתא היא דאין לו להציא מן הצרייתא כיון שיכול להציא מן המשנה וזה לשון המשנה בית שמילאהו עפר או זרורות וביטלו וכן כרי של תבואה וגל של זרורות אפי' כגלו של ענן אפילו טומאה בצד הכלים טומאה צוקעת ועולה צוקעת ויורדת פי' לפי ששם מבטולים והא דקאמר תנן ואין עמיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת רבי יוסי ורבנן אע"ג דצמתניתין דאהלות לא איירי רבנן מידי בתנן מכ"ש הוא ידיע ליה כיון דנעפר ולזרורות מלכרי רבנן ביטול כ"ש בתנן וכן פרק חלון (שם עט). קאמר מאן תנא אהלות רבי יוסי היא ופרין אי רבי יוסי איפכא שמעינן ליה צין אכתבן צין אלזרורות פריך מטעמא דפרישית אע"ג דלא קמני תנן צמתני' דאהלות והא דפשיטא לן הכא דתנן וביטלו הוי מעוטא אפי' לרבנן דייק לה מדקתני צמתניתין דאהלות אפילו כרי כשי תבואה עפר סתם מחלוקת רבי יוסי ורבנן הוי מנאי למימר דנעפר ואין עמיד לפנותו נמי פליגי דלרבנן לא ביטלי אלא א"כ בטלו ואין עמיד לפנותו לאו היינו ביטלו כדמוכח הכא אלא

משום ר' יוסי נקט עפר סתם דאפילו צסתם קביטל ולא חש להלריך לומר תנן ועפר שאין עמיד לפנות ועפר סתם מחלוקת: **והוציין יורדין בתוך ב'.** וא"מ כשללמנו מרובה מחמתו אמאי כשרה הא אי קלשת היו ההוצין נופלין כדאשכחן בעירובין (דף ג.) גצי מקלַת סבך בתוך כ' ומקלַת סבך למעלה דפסלינן הסוכה דכי קלשת לה הוי לה חממה מרובה מנללתה ועל כורחין פי' לפי שלא יכול להתקיים הסבך בתוך עשרים דמחמת קלישותו יצא הרוח ויפזר או יפול דאין לפרש אפילו היה מתקיים כך הוה ליה חמתו מרובה שצוה לא היו מכשירין אינך אמוראי דהתם כיון דהוה ליה סבך פסול *מלטרף צדיי סבך כשר של מעלה מנ' הוה ליה סבך פסול *מלטרף צדיי סבך כשר ויש לומר דהכא יש לנו להכשיר יותר שיש רוצ הוצין ורואיין הן להתקיים בקל כך אס היה שם דצר הסומכת: פחות

דפנות אותו שסמוך לה מן הכד והאמצעי שראש האיצטבא מגיע לו: **פחות מר' אמום כשרה**. שאף הוא הוכשר על ידה דקי"ל (לקמן דף יא:) הלכה למשה מסיני דמכשרי סוכה על ידי עקימת דופן עד ארבע אמות חסר משהו ורואין סבך העלוין המחוצר לדופן הרחוק כליו הוא מן הדופן עצמו ועקום עד כנגד שפת האיצטבא. וכאן מודדין את גובהן משפת האיצטבא ולמעלה ואף על פי שמתחמיו נמשך כלפי חוץ הואיל וראשו אינו כלה ע"כ זהו גובה חללה והרי נתמעט חללה מתחתיו: **צים שנפחת**. גגו וגגין שלהם חלקים הן ושוין ולא משופעים ונפחת הגג בצלמנעו: **ופיכך**. בסבך כשר על פי הפחת ונמנא סבך הכשר מופלג מן הדפנות לכל דד: **פחות מארבע אמות כשרה**. שדופני הבית נעשין לה דפנות והתקרה פסולה המפסקת צינתיים רואין אותה כלילי היא מן הדופן ונעקס הדופן עד כאן ואין כאן סבך פסול אלא דופן ומחוצר לסבך כשר: **הסס הוא**. דלמר דופן עקומה משום דדופן דידה חזי לדופן דלינו גבוה מכשיעור ואין צריך לעקמו אלא כדי לקרבו לסבך: **אצל הכא דלא חזי לדופן**. ועקימותו משום דליתחזי למיהוי דופן הוא לא אמר קא משמע לן: **וחקק בה**. גומא בצלמנע: **כדי להשלימה לעשרה**. כנגד הגומא ובאותה גומא הכשר סוכה באורך ורוחב: פחות